

DE NIEUWE ECHTSCHEIDINGSWET

Sylvia Sroka
19 november 2007

Inleiding

Sedert 1 september 2007 is in België de nieuwe echtscheidingswet¹ van toepassing, waardoor we nog twee echtscheidingsprocedures kennen : de echtscheiding door onderlinge toestemming en de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.

De nieuwe echtscheidingswet is van toepassing op alle echtscheidingsdossiers ingediend bij de rechtbank vanaf 1 september 2007.

Echtscheiding door Onderlinge Toestemming (EOT)

Wanneer twee echtgenoten samen beslissen om hun huwelijk te beëindigen, is er sprake van een echtscheiding door onderlinge toestemming (EOT)².

De echtgenoten regelen samen de aspecten en gevolgen van de echtscheiding voor hun eigen situatie en voor de kinderen (als die er zijn), en zorgen voor de regeling van hun vermogen.

De echtscheiding door onderlinge toestemming bestond ook vroeger al, maar er zijn wel een aantal wijzigingen:

- vóór 1 september 2007 moest je minstens 20 jaar zijn om in onderlinge toestemming uit de echt te kunnen scheiden; die minimumleeftijd werd afgeschaft met de nieuwe wet. Ook mensen jonger dan 20 jaar kunnen dus beslissen om door onderlinge toestemming uit de echt te scheiden.
- vóór 1 september 2007 moest je minstens 2 jaar gehuwd geweest zijn, voordat je kon overgaan tot echtscheiding door onderlinge toestemming; ook die voorwaarde is weggefallen in de nieuwe wet.

Een EOT zal maar lukken indien beide echtgenoten een volledig akkoord bereiken rond de kinderen, hun goederen en hun gezinswoning. Dit akkoord moet bestaan vooraleer er een EOT-verzoekschrift kan ingediend worden bij de rechtbank, omdat het akkoord als bijlage bij het verzoekschrift moet worden gevoegd en aan de rechter zal worden voorgelegd.

Door het neerleggen van het EOT-verzoekschrift wordt de procedure bij de rechtbank aanhangig gemaakt.

Nadat het EOT-verzoekschrift bij de rechtbank ingediend werd, moeten beide echtgenoten tweemaal verschijnen voor de rechtbank vooraleer het huwelijk effectief ontbonden is. De eerste verschijning gebeurt ongeveer een maand na de indiening van het verzoekschrift, de tweede verschijning drie maanden na de eerste verschijning.

Indien de echtgenoten kunnen bewijzen dat zij zes maanden voor de indiening van het verzoekschrift al feitelijk gescheiden leefden (een andere woonplaats hadden), dan is één verschijning voldoende.

Als op de tweede verschijning één van de partijen niet komt opdagen, of zich niet akkoord verklaart met de overeenkomst, dan kan op eenvoudige vraag van één der partijen de scheiding toch doorgezet

worden en blijft de EOT-overeenkomst van kracht als voorlopige maatregel. Na een periode van feitelijke scheiding van één jaar wordt de echtscheiding alsnog uitgesproken. Deze periode gaat in vanaf de datum dat u de feitelijke scheiding kunt bewijzen of ten laatste vanaf de datum van de eerste verschijning voor de rechtbank.

Echtscheiding op grond van Onherstelbare Ontwrichting (EOO)

De echtscheiding op grond van bepaalde feiten (fouten) en de scheiding op grond van meer dan twee jaar feitelijke scheiding worden vervangen door de echtscheiding op basis van onherstelbare ontwrichting³.

De onherstelbare ontwrichting moet worden aangetoond, en kan gebaseerd zijn op feitelijke scheiding (de echtgenoten wonen niet meer samen) of op feiten (bijvoorbeeld overspel of partnergeweld).

De procedure wordt ingeleid bij verzoekschrift⁴. Daarin moeten de echtgenoten motiveren waarom er sprake is van onherstelbare ontwrichting, en moeten de (zelfs gedeeltelijke) akkoorden vermeld worden die tussen de echtgenoten werden gemaakt. Indien slechts gedeeltelijke akkoorden werden bereikt door de echtgenoten, zal de kortgedingrechter voorlopige maatregelen treffen.

Bij een EOO **op grond van feitelijke scheiding** kunnen beide echtgenoten samen, of kan één echtgenoot apart het verzoekschrift bij de rechtbank indienen.

Indien de echtscheiding door beide echtgenoten is aangevraagd en ze *zes maanden* feitelijk gescheiden zijn op het moment van de eerste verschijning, wordt de echtscheiding onmiddellijk uitgesproken. Indien niet, dan zal een tweede verschijning vastgelegd worden na het verstrijken van deze zes maanden.

Indien de echtscheiding door één echtgenoot wordt aangevraagd, wordt de noodzakelijke periode van feitelijke scheiding verlengd tot *één jaar*. De echtgenoten moeten met andere woorden minstens één jaar feitelijk gescheiden leven vooraleer één echtgenoot alleen de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding kan vorderen. Indien de echtgenoten minder dan één jaar feitelijk gescheiden zijn, zal de rechter ook hier een nieuwe zitting bepalen die maar plaatsheeft na het verstrijken van die periode van één jaar (of één jaar na de eerste zitting).

Een EOO kan anderzijds ook uitgesproken worden **op grond van feiten** (bijvoorbeeld overspel, grove beledigingen, slagen en verwondingen). De wet bepaalt dat onherstelbare ontwrichting bestaat wanneer de voortzetting van het samenleven en de hervatting ervan redelijkerwijze onmogelijk is geworden door die ontwrichting.

Het bewijs van de onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd;

In dit geval is er geen termijn van zes / twaalf maanden van toepassing.

De echtscheiding kan onmiddellijk uitgesproken worden.

Onderhoudsgeld

Tussen ex-echtgenoten

Bij een EOT bepalen de partijen zelf in hun overeenkomst of er al dan niet alimentatie betaald wordt aan de ex-partner, hoe hoog het alimentatiebedrag is, hoe lang het wordt bepaald en hoe het kan gewijzigd worden. De alimentatie na echtscheiding wordt in principe wijzigbaar in geval van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen, tenzij uitdrukkelijk anders overeengekomen.

Wanneer de ex-echtgenoten onderling geen overeenkomst sluiten met betrekking tot een alimentatie, kan de rechter in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of later, op vraag van de 'behoefte' echtgenoot, een alimentatie opleggen. Het bepalen van een alimentatie door de rechtbank is niet eenvoudig en verschilt van geval tot geval. Hoewel de wet bepaalde parameters voorschrijft om in geval van een EOO het onderhoudsgeld te bepalen, is het toch aangewezen om voor dit aspect bijstand te zoeken bij een advocaat.

In de nieuwe echtscheidingswet vervalt de schuldvraag. In principe kan iedereen dus 'veroordeeld' worden tot het betalen van alimentatie. De rechter kan echter rekening houden met de omstandigheden en het verzoek weigeren wanneer de andere ex-echtgenoot bewijst dat degene die om onderhoudsgeld vraagt, een "zware fout" heeft begaan waardoor het niet langer mogelijk was om verder samen te leven. De rechtspraak de volgende maanden / jaren zal moeten uitwijzen of er nog rekening gehouden wordt met bv overspel, slagen en verwondingen, ...

Bij het bepalen van de hoogte van het alimentatiegeld, houdt de rechter rekening met de 'staat van behoefte' van de echtgenoot die alimentatie vraagt. Het toegekende onderhoudsgeld dekt in principe de behoeften van die ex-echtgenoot. Anderzijds houdt de rechtbank uiteraard rekening met de inkomsten en de mogelijkheden van beide echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de onderhoudsgerechtigde. Het uiteindelijke bedrag wordt bepaald in functie van de duur van het huwelijk, de leeftijd van de partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk met betrekking tot het beheren van hun financiën en het zorgen voor de huishouding en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of erna.

Het bedrag van de alimentatie mag alleszins niet hoger zijn dan 1/3 van het netto-inkomen van de betalende ex-echtgenoot. De rechter kan ook beslissen dat het bedrag van de alimentatie na verloop van tijd geleidelijk zal dalen.

De rechter kan het bedrag van de alimentatie verhogen, verminderen of afschaffen ingeval van nieuwe omstandigheden, onafhankelijk van de wil van de ex-echtgenote. Omstandigheden die bewust in het leven zijn geroepen om zijn/haar schuldenlast te verzwaren of zijn/haar financiële positie te verslechteren (vrijwillig stoppen met werken) worden dus niet in aanmerking genomen.

Een belangrijke nieuwigheid sinds 1 september 2007 is dat de duur van alimentatie niet langer mag zijn dan de duur van het huwelijk. De onderhoudsverplichting voor de ex-echtgenoot stopt dus automatisch na de periode gelijk aan de periode tijdens dewelke de echtgenoten met elkaar gehuwd waren. Slechts in buitengewone omstandigheden kan de rechter na deze termijn nog een onderhoudsuitkering toekennen (met name wanneer de uitkeringsgerechtigde echtgenoot zich bevindt in een staat van behoefte om redenen onafhankelijk van zijn/haar wil).

Het recht op uitkering eindigt ook definitief als de echtgenoot die er recht op had opnieuw huwt of een verklaring van wettelijke samenwoning aflegt. De rechter kan de alimentatieverplichting ook beëindigen wanneer de onderhoudsgerechtigde samenleeft met 'een andere persoon als waren zij gehuwd', in de volksmond gewoonweg als samenwonen bestempeld.

Voor de gemeenschappelijke kinderen

Ook in geval van echtscheiding moeten beide ouders blijven bijdragen in de kosten van onderhoud, opvoeding, huisvesting en opleiding voor de gemeenschappelijke kinderen. Hoe dit bedrag wordt bepaald, hangt af van situatie tot situatie. Hierover kan je best advies inwinnen bij een advocaat. Alleszins zal de rechter geen akkoord homologeren dat in strijd is met het belang van de kinderen.

Praktisch

Om je wegwijs te maken in de Belgische wetgeving over scheiden, heeft de Orde van Vlaamse Balies een website – www.onzewegenscheiden.be – in het leven geroepen met juiste en actuele informatie.

Op de website kan je terecht voor basisinformatie en vind je, indien nodig, de juiste links naar professionele, individuele hulp.

Daarbij is het vaak aangewezen om beroep te doen op een advocaat, in wie je ook een vertrouwenspersoon vindt. De advocaat kan advies geven, bemiddelen en onderhandelen en ervoor zorgen dat je samen met je ex-partner een regeling uitwerkt die het beste is voor beide partijen.

De tussenkomst van een advocaat kan reeds nuttig zijn van bij het moment dat je de beslissing neemt om uit de echt te scheiden. Veel advocaten zijn trouwens ook erkende bemiddelaars in familie zaken. Bemiddeling vergemakkelijkt de communicatie tussen partijen en kan helpen om tot een akkoord te komen. Immers, hoewel natuurlijk de voorkeur uitgaat naar het bereiken van een evenwichtig akkoord over al de te regelen punten met de ex-partner, blijkt dit in de praktijk vaak een hele opgave te zijn en kan je toch dikwijls – ongewild – terecht komen in een “vechtscheiding”. Door tijdig een beroep te doen op een advocaat, kan zulk scenario vaak vermeden worden.

Laten we immers niet vergeten dat de wijze waarop u uw echtscheiding onderling regelt uitermate belangrijk is, niet alleen voor uw verdere toekomst maar ook voor deze van uw kinderen.

¹ Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, *Belgisch Staatsblad* 7 juni 2007.

² Zie het nieuwe artikel 230 van het Burgerlijk Wetboek :

Art. 230 B.W. : De echtgenoten kunnen ook door onderlinge toestemming uit de echt scheiden volgens de voorwaarden die vastgesteld zijn in deel IV, boek IV, hoofdstuk XI, afdeling 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

³ Zie het nieuwe artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek :

Art. 229 B.W. : § 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrichting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrichting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

⁴ *Art. 1255 Ger.W. : § 1. Indien de echtscheiding door de partijen gezamenlijk gevorderd wordt op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt het verzoekschrift ondertekend door iedere echtgenoot of ten minste door een advocaat of een notaris.*

Als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.